

Slovenski dom

Štev. 100.

V Ljubljani, v ponedeljek, 4. maja 1942-XX

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
tabora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in sprava: Kopitarjeva 4, Ljubljana
Redakcija, Amministrazione: Kopitarjeva 4, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Proslava prve obletnice po ustanovitvi Ljubljanske pokrajine

**Visoki Komisar Eksc. Grazioli je pri tej priliki podal pomembno načelno in stvarno poročilo o
splošnem položaju pokrajine**

Čestitka zveznega tajnika Visokemu Komisarju

Ob prvi obletnici priključitve nove italijanske pokrajine Ti pošiljam navdušen pozdrav črnih sraj in Ti izražam svoje goreče tovariške čestitke. Živel Duce! — Zvezni tajnik Orlandini.

Vojno poročilo št. 700:

Obsežno letalsko udejstvo- vanje na vseh bojiščih

Glavni Stan Oboroženih Sil objavlja:
V Cirenajki so nemška bojna letala napadla veliko zbirališče angleških motoriziranih vozil, med katerimi je bilo mnogo oklepnih, ter znatno število hudo zadela, nekaj desetina pa zažgala. — V spopadih je bilo streljeno eno letalo vrste »Curtiss«.
Letala so znova napadla in bombardirala Malto in pri srečanju z angleškimi lovci sestrelila en »Spitfire«. Sovražnik je ponovi napadel otoka Rodos in Lero; majhna škoda, nobene človeške žrtve. Eno angleško letalo je bilo zadeto in je strmoglavilo v morje jugozahodno od Leroja.
Tudi okrog Pireja in Aten so angleška letala vrgla nekaj bomb; poškodovanih je bilo nekaj hiš, med prebivalci pa je bil eden mrtev in pet ranjenih.

Ljubljana, dne 4. maja.

V slavnostni dvorani vladne palače je bila včeraj ob 11. proslava prve obletnice ob ustanovitvi avtonomne Ljubljanske pokrajine. V slovesno okrašenem prostoru so se zbrali najvišji zastopniki vojaških in stranknih oblasti, zastopniki javnih, gospodarskih, korporacijskih in socialnih ustanov ter vsi slovenski župani. Točno ob 11. uri je burno pozdravljen stopil v dvorano Visoki Komisar Eksc. Grazioli s poveljnikom armadnega zbora eksc. Robottijem. Na odru za dostojanstvenike so zavzeli prostore poveljnik divizije general Orlando, ljubljanski škof, zastopnik zveznega tajnika, podprefekt David, poveljnik karabinjerjev major Lombardo.

Prihajajoče povablence je v dvorani sprejemal in razporejal načelnik pisarne Visokega Komisarja comm. dr. Bieša. Na levi strani dvorane so zavzeli prostor člani fašistične stranke in zastopniki različnih ustanov, na desni pa načelniki raznih odsekov na Visokem Komisarjatu, zastopniki vseh uradnih ustanov in župani iz pokrajine.

Visoki Komisar je zapovedal pozdrav Vladoju in Duceju, nato pa imel naslednje poročilo:

Ekscelence, tovariši, gospodje!

Isti dan in ob isti uri so se tu pred letom zbrale oblasti, odličniki in župani, ki so hoteli ob razglasitvi kraljevega ukaza o ustanovitvi pokrajine odkrito in z navdušenjem izraziti globoko lastno in narodno hvaležnost Ni. Vel. Kralju in Cesarju in Duceju, ki sta z velikodušnim dejanjem omogočila Slovencem življenje in mirno prihodnost v okviru italijanskega in fašističnega imperija.

Danes smo se zbrali ob prisotnosti stranknih predstavnikov in voditeljev od njih ustanovljenih organizacij, da pogledamo izvršeno delo, da ugotovimo sedanjí položaj in predvsem, da bomo posebno tisti, ki so na odgovornih mestih, točno vedeli, kaj nameravamo za prihodnost.

Poprj na Vas vabim, da dvignete Vašo vdano misel do Ni. Vel. Kralja in Cesarja in do Duceja fašistične Italije (Živio Kralj — živio Duce) in se spomnite spoštljivo vojakov, ki so častno padli na tej zemlji, ki brati vse kulturne Italijane in tudi Slovence, ki so jih komunisti ubili zaradi njihovih poštenih in lojalnih čustev in njihovih volje, da bi sodelovali z Italijo.

Predvsem Vam, županom, kličem v spomin ubitega Antona Tekavca in Franca Sterleta, župana odnosno tajnika pri Sv. Vidu, oba barbarsko umorjena, ker sta vršila svojo dolžnost v prid prebivalstvu in katerih častni spomin se bo ohranil tudi pri prihodnjih rodovih.

Ekscelenci Poveljniku Armadnega zbora izrekam, ponosen in občudujoč naše junaške vojaške skupne s prebivalstvom najtoplejši pozdrav vseh onih, ki smejo biti ponosni, da služijo domovini z orožjem in ne samo v duhu. In sedaj Vam Ekscelence, tovariši, gospodje, želim v kratkem izveščku predložiti, kar je bilo storjenega v prvem letu življenja ljubljanske pokrajine.

Prehrana

Problem prehrane se je pojavil neposredno po naši zasedbi, kajti zaloga, ki smo jih našli, ne bi bile zadoščale niti za 14 dni in je bilo treba nujno ukrepati, da so nam iz notranosti Kraljevine poslali moke, testenine, riža in drugih najpotrebnejših živil.

Ugotovljeno je, da so bile do 30. aprila uvožene v Ljubljansko pokrajino te-le količine: Krušne moke a 189.817 koruzne moke a 44.659, testenine a 24.504, moke za testenine

a 5.922, riža a 45.426, masti a 906, slanina a 2.196, surovega masla a 2.900, olja a 3.550, sladkorja a 29.600, sira a 1.601, polenovk a 300, mila a 3.900, ovsa a 7.070.

Medtem ko so se uredničevali ti nujni ukrepi, se je ustanovil Prehranjevalni zavod, ki je bil vcepljen v Prevod, tako da je ta dobil nove življenjske moči in je bil na novo organiziran tudi, kar se tiče periferične organizacije z namenom, da se zagotovi točnost in pravilnost v razdelbi živil tudi v manjših krajih.

Prevod sam je bil obremenjen z več kot 35 milijoni dolga. Z naredbi, ki bo kmalu objavljena, se bo temu organizmu z administrativnega in organizacijskega vidika dala možnost, da bo popolnoma ustrezal važnim in delikatnim nalogam, ki so mu bile poverjene; naloge, ki se bodo v bodočnosti še pomnožile.

Postopno so bili uvedeni utesnjevalni ukrepi z uporabo ukrepov, veljavnih v notranjinski Kraljevine za vse, kar zadeva proizvodnjo, določila o prehrani in porazdelitve živil.

Prebivalstvo nove province je bilo deležno istega ravnanja kakor prebivalstvo v Kraljevini, včasih pa še boljše.

Ukrepi za predajanje živine na zbirališča so zagotovili meso za porabo, ne da bi bili načeli normalno stanje živinskega staleža v provinci. Posebnega poudarka je vreden ustroj zbiranja in razdeljevanja mleka, poverjen Gospodarski Zvezi, kakor tudi zadevni ukrepi, ki so preprečili, da ni glavno mesto zašlo v težaven položaj glede na oskrbo z mlekom.

Cene, ki so iz različnih razlogov naglo stremele kvišku, smo mogli zadržati s plačevanjem izravnave od strani Države; ta izrav-

nava je znesla v preteklem letu okrog 10 milijonov.

Pokazala se je tudi nujnost stroge ureditve, kar zadeva prehrano in točno nadzorstvo nad cenami.

Medtem ko nalašč za to določeni odbor s pomočjo vseh zastopnikov proizvodnih panog določa cene življenjskim potrebščinam, izvaja v ta namen postavljeni nadzorni urad svoje koristno delo nadziranja in varuje koristi vsega prebivalstva in posebej še delavstva.

Ukrepi proti kršiteljem, ki so bili že uveljavljeni, ali še strožji, ki bodo postopoma stopali v veljavo, bodo dosegli spoštovanje zadevnih določb, katerih se je treba posebno v sedanjem položaju naistojno držati, da preprečimo zlorabo, da bi nekateri sloji razpolagali z večjo količino živil, zlasti na škodo manj premožnim, ki so navezani edinele na porabo, ki jim jo nakazujejo živilske nakaznice.

Upravna ureditev

Nepričakovano zrušenje bivše Jugoslavije in položaj, ki je nastal z zasedbo Slovenije po italijanskih in nemških četah, sta prinesla popolno zmedo v upravo bivše banovine in v delovanje zadevnih organov, tako državnih kakor banpovinskih.

Ob postavitvi Civilnega Komisarjata za zasedene slovenske kraje smo se tega vprašanja nemudoma lotili in ga rešili v tem smislu, da smo dodelili najprej Civilnemu, pozneje Visokemu komisarjatu vse funkcije, ki so jih poprej vršili organi bivše jugoslovanske vlade in bivše banovine v vseh upravnih panogah; tako

smo omogočili redno in nadzirano uradovanje uradov in uprav, skoraj ne da bi se bila zveza pretregala.

Ze konec aprila so vsi uradniki in kakršni koli nastavlenci bivše jugoslovanske države in bivše banovine kakor tudi vsi upokojenci dobili v redu svoje plače. Tako smo zagotovili mirno življenje družinam in uradništvu, ki z nami lojalno sodeluje, možnost nemotenega dela.

Brez odloga smo se lotili vprašanja občinskih uprav, ki so bile z izjemo ljubljanske in nekaterih drugih važnejših občin, kakor je splošno znano, bolj politični kakor upravni organi in niso imele niti najosnovnejše organizacije.

Liudsko štetje in redna ustanova anagrafskega urada bosta dala občinam prvo stvarno upravno osnovo, tako da jih bosta usmerili k tistim vedno večjim nalogam, ki jih bodo poklicane vršiti podobno kakor občine v Kraljevini.

Postavitve županov in občinskih svetov, ki jo bomo nemudoma in postopno izvedli, bo dala občinskim oblastnikom vso potrebno avtoriteto, da bodo mogli reševati svoje naloge izključno le občanom v blagor, vzvišeno nad vsako osebo koristijo, hkrati pa jim bo dala tudi popolno odgovornost pred nadzornimi oblastmi in pred ljudstvom samim.

Tečaji za izobrazbo občinskih tajnikov bodo le-tem omogočili vršiti svoje delo s potrebno pristojnostjo, ker jim bomo na drugi strani zagotovili mirno uradniško življenje s tem, da jih povzdignemo v državne nastavlence.

Javna dela

Takoj po zasedbi smo se lotili vprašanja javnih del, ki je bilo v vsakem pogledu izredno težavno in važno.

Kakor je bilo že na drobno objavljeno, so bila že od 7. avgusta predvidena javna dela v višini 81.443.000 lir, medtem ko je občina mogla začeti z deli v višini 7.553.000 lir, ker ji je država odobrila prispevek.

S 1. januarjem 1942 smo začeli z drugim sporedom javnih del za 12.710.000 lir in z današnjim datumom je Visoki Komisarjat ukrenil, da se začne nova dela za 10.825.000 lir. O teh zadnjih javnih delih bomo dali podrobno naznanilo v časopisju.

Tako je že na potu k uresničenju ogromna celota javnih del za 112.531.000 lir, ne upoštevajoč za leto 1942, predvidena dela, o katerih bo Visoki Komisarjat sporočil, ko se bodo začela.

Kakor je znano, bodo z izvršitvijo takega programa končana važna dela, ki so leta in leta čakala, da se jih kdo loti. Med drugimi lahko omenimo dovršitev vseučiliških zgradb, ureditev bolnišnice in druga važna dela — cestna, zdravstvena ali sanacijska, državne, ljudske in šolske gradnje kakor tudi vodovodne in melioracijske. Brezposelnih, ki jim je res kaj do dela, bodo mogli najti gotovo zaposlitev in posebno male občine bodo mogle videti rešen velik del onih problemov, ki so jih zamaš postavljale že desetletja, dobivajoč samo obljube ob priliki raznih političnih volitev.

Pokrajinski odbor za melioracijo je dovršil splošni pokrajinski melioracijski načrt, ki je za najnujnejša dela delno že obsežen v prej omenjenih javnih delih. Glede ostalih del bo zainteresirano ministrstvo za kmetijstvo in gozdo-ve, da jih bo vključilo v splošni melioracijski načrt Kraljevine in da bo dosežena s pripomočjo države njih postopna izvršitev.

Kar se tiče javnih del, je bilo upoštevano načelo, da se započne samo dela, ki jih bo možno dovršiti, in da se ne zanemari niti najmanjši del najmanjše občine pokrajine.

Urejanje gospodarskega položaja

Znan je posebno težavni položaj v katerem se je znašlo gospodarstvo pokrajine v trenutku naše zasedbe.

Nekateri nujni ukrepi so bili potrebni, da se je preprečil polom različnih bančnih in zavarovalnih zavodov in gospodarskih ustanov sploh, ki bi mogle povzročiti nepreračunljive posledice v gospodarstvu pokrajine.

Gornji ukrepi so preprečili vsako razburjenost s tem, da je delavnost bančnih in zavarovalnih zavodov v pokrajini zopet oživela, kar je imelo zopet za posledico, da je bil zajamčen obstoj na tisoče uradnikov, ki bi ostali v nasprotnem primeru brez vsakega zaslužka.

S tem v zvezi bi se lahko omenil moratorij in njegova postopna odprava, ugodna zamenjava dinarja, depozit vrednostnih papirjev bivše jugoslovanske države, prepoved izvoza valute in vrednostnih papirjev, blokiranje plačil v inozemstvu, zamenjava mark, dogovori, ki so že bili sklenjeni, in oni, ki se pripravljajo za ureditev vseh zadev, ki so se pojavile z novim položajem.

Ustanovitev zavoda za nadzorstvo posojil in hranilnih vlog je že pokazala in bo prikazovala v vedno večji meri lepe uspehe zavoda kot kontrolnega organa kakor tudi kot organa, ki daje pobudo kreditu in hranilnim vlogam.

Urad za gospodarsko koordinacijo in ustanovitev ločene sekcije za nujno proizvodnjo sta uspešno vplivala na trgovino z ostalimi pokrajinami Kraljevine in z inozemstvom, na rešitev številnih

Program Visokega Komisarja za bodoče delo v Ljubljanski pokrajini Važna naročila in svarila prebivalstvu

Svoje včerajšnje poročilo o prvem letu obstanka avtonomne Ljubljanske pokrajine je eksc. Visoki komisar zaključil z naslednjimi važnimi izjavami:

To, kar sem Vam predložil, je samo suh izvešček izvršenega dela. Vendar pa bo tistim, ki imajo pošteno dobro voljo, zadoščal, da postavijo na najbolj absoluten in glasen način na laž, kar so služabniki in plačanci sovražnika pisali in govorili v nasprotnem smislu.

Posebno v prvih mesecih je bilo sodelovanje med oblastmi in prebivalstvom popolno in je bilo zato ustvarjajoče delo bolj rodovitno.

Pozneje je neznatna manjšina ljudi, mastno plačanih od sovražnika, skrivajoč se pod plašč domnevnega nacionalizma pričela z vrsto zločinov, umorov in vandalizmov, z določnim namenom, da bi izzvala teror, nered in uničenje, kjer je nadvse potreben mir, red in ustvarjenje.

Ali ste se morda kdaj vprašali, kdaj se je pričelo to zločinsko delo? Pretekli 22. junij je namreč datum pričetka vojne držav osi z Rusijo.

Ali ste se kdaj vprašali, zakaj niso voditelji tega komunističnega pokreta prijeli za orožje za neodvisno Slovenijo? Zato ne, ker oni niso ne Jugoslovani, ne Slovenci, ne nikake druge narodnosti. Oni so samo komunisti, morilci, od Moskve najeti, da uničujejo vse, kar tvori za nas smisel življenja: »vero, družino, blaginjo«, zakaj samo v zmedbi in obupu lahko najdejo ugodna tla za svojo zločinsko propagando.

Kdor tu vlada v imenu velikega naroda s tisočletno kulturo, naravno ni mogel ostati neobčutljiv za take odvratne zločinske pojave (ubiti so bili otroci 2, 4, 7 in 9 let, žene in starci), ki mečejo temno senco na kulturo slovenskega naroda in dajejo mnogo misliti posebno vzgojiteljem vseh stopenj.

Ukrepi za obrambo in zaščito javnega reda so postajali čedalje trši in brezpojojni z znanimi Vam neizogibnimi posledicami moralnega in gospodarskega značaja, ki pa padajo v celoti na one dobro- ali zlonamerne ljudi, ki so ustvarili tako stanje.

Medtem ko Vam izjavljam, da se utegejmo s povratkom normalnega miru taki ukrepi postopno ukiniti, Vam na najodločnejši način izjavljam tudi, da se bodo, če bo potrebno, izvajali brez oklevanja drugi, še bolj drakonični ukrepi, da se bo tu v imenu velikega Rima čimprej zopet vzpostavil red.

Znano mi je, da mnogi mladi ljudje, ki so bli bolj ali manj prostovoljno med komuniste, danes žele samo to, da bi se mogli vrniti.

Pooblaščen Vas, da javno objavite, da lahko tisti, ki se bodo do 10. tekočega meseca javili policijskim organom ali pa oboroženi sili, če le niso bili vodje ali zarotniki tolp in če se niso sodelovali pri zločinskih dejanjih, računajo na dobrohotnost oblasti in fašistične pravdnosti.

Kdor bo vztrajal v zmoti, ve, kakšen bo njegov konec, ki je že neizprosno določen. Gotovo je, da se bo politični položaj pokrajine tudi glede pojavov, ki sem jih omenil in ki nam nikakor ne morejo in ne bodo mogli delati skrbí, razjasnil v teku pomladi.

Potem ko bodo po zaslugi armad osi in njenih zaupnikov v pokrajini sami zaradi vedno strožjega postopanja naših oboroženih sil izginitve utopije glede nekkih namišljenih ruskih zmag, se bo zopet nudila možnost plodnega dela in popolnega miru v mnogo obetajoči bodočnosti, katero bo delavnemu ljudstvu dala zmagga proletarskih narodov.

Želim Vam pojasniti še:

1. da je izrecen pogoj avtonomiji, ki je bila priznana tej pokrajini, popolna lojalnost slovenskega naroda in njegova volja za sodelovanje.

2. Da mora tvoriti spoštovanje kulture, običajev in jezika vedno silnejše sredstvo za sodelovanje z italijanskim narodom.

3. Da bi bilo skrajno smešno misliti, da vzdržuje Italija z velikodušnimi prispevki Vaše kulturne ustanove in šole na splošno, zato da bi one postale žarišče protitalijanstva in torej protifašizma, namesto da bi bile sredstvo za uspešno sodelovanje.

4. Predvsem oni, ki so semkaj prišli iz inozemstva in so tukaj našli velikodušno pribežališče in podporo, naj se izkažejo vredne, kajti v nasprotnem slučaju naj se ne čudijo, če bodo po oblastvu napadeni tja, odkoder so prišli.

5. Kdor je v službi italijanske države, mora služiti lojalno, kajti samo na ta način si bo zagamčil svoj obstanek.

Vodilne smernice za novo leto so naslednje:

1. Kdor ima čast vršiti javno službo, mora izpolnjevati svojo nalogo v edinem interesu množice državljanov in biti zgled v vsakršnem udejstvovanju svojega javnega in zasebnega življenja.

2. Normaliziranje gospodarskega življenja pokrajine na vseh področjih in pospeševanje produktivne delavnosti, zlasti, kar se tiče poljedelstva, ki tvori hrbenico gospodarstva te dežele.

3. Čedalje večji razmah dela za pomoč delovnemu ljudstvu.

4. Izvršitev načrta javnih del, s čimer bi bila podana možnost dela za vse.

Gospodje župani,

ob povratku na svoje sedeže nesite moj srčni pozdrav delavnemu ljudstvu, ki mi je ob priliki

mojih številnih obiskov v pokrajinskih središčih prišlo naproti odkritosrčno in z izrazi hvaležnosti do Italije.

Strnite vaše vrste okrog italijanske zastave in liktorskega simbola, svetih znamenj pravičnosti in gotove bodočnosti.

Bodite trdno uverjeni, da je sovražnikom človeštva Bog že določil konec.

V veri, v ljubezni do domovine, v lojalnosti do Velike Države, katere del ste in boste in ki se jo boste naučili čedalje bolj ljubiti, naj slovenski narod nadaljuje svoje delo za lastni blagor in za blagor bodočih rodov.

Tovariši,
Pozdrav kralju! Pozdrav Duceju!

Nadaljevanje na 2. strani.

Hitlerjeva zahvala in nova naročila nemškim delavcem in delavkam

Berlin, 3. maja. s. Ob priliki slovesnosti v nemški delavski zbornici je postal vodja delavske organizacije dr. Lev Hitlerju brzojavko, v kateri podčrta prispevek, ki so ga za vojno dala nemška podjetja, ki so vsa v popolni službi vojne izdelave. Vse je bilo storjeno in nič zanemarjeno — pravi brzojavka — tako da je mogel dobiti nemški vojak boljše orožje in v potrebni količini. Hitler je odgovoril s sledečo poslanico:

Zahvaljujem se vam in vsem mozem in želim, ki delajo v tovarnah, za izraze zvestobe in za obljubo, da bodo neumorno delali v korist bojišč, kjer se bje boj za zmago in mir. Država se je pokazala vredno junaštva svojih vojakov, ki so tudi v najtežjih okoliščinah vzdržali zgleden bojni duh. Kakor je bil 1. maj v preteklosti za nas ves praznik, v katerem je nemški narod potrdil svojo privrženost velikemu delu za mir in za socialni napredek, tako je danes ta dan za naše vojske na bojiščih in za vse delavce v zaledju dan notranje zbranosti, v katerem se vsi zaklinjajo, da se bodo

borili tako dolgo, dokler ne bo zagotovljena našemu narodu socialna bodočnost in svoboda. Prepričan sem, da v boju za doseg tega cilja niti država niti moške in žene iz delavskih vrst ne bodo zapustili tistih, ki se bore na bojiščih. Ker smo prepričani, da se bojujemo v borbi, ki je borba za obstoj našega naroda, bo zmaga, ki jo bomo dosegli, zmaga vsega naroda. Junaštvo naših vojakov, disciplina in duh požrtvovalnosti naše države bodo dobili plačilo s tem, da se bo povečala sila in blagostanje nacionalno socialistične države.

Hitler zaključuje svojo poslanico s pozdravom vsemu nemškemu delovnemu ljudstvu in izraža popolno prepričanje, da bo dan prvega maja znova postal praznik miru in veselja. Maršal Göring, ki se ni mogel udeležiti te slovesnosti, je poslal zborovalcem brzojavno svoja voščila in izrazil upanje, da bodo visoka odlikovanja, ki jih je dr. Lev izročil nekaterim odličnim delavcem, vzpodbuda za vse, ki delajo, da bodo delali do zadnje trohice svojih moči v korist tistih, ki se na bojiščih borijo za zmago Nemčije.

Nemčija : Madžarska 5:3 (1:3)

V zadnjih 20 minutah so Nemci zabili štiri gole

Včeraj je bila v Budimpešti odigrana mednarodna tekma med nemško in madžarsko državno reprezentanco, za katero je vladala v madžarski prestolnici zelo veliko zanimanje. Na eni strani je športnik zanimalo, kako se bodo Nemci odrezali po polovičnem uspehu, ki so ga pred štirinajstimi dnevi dosegli v Berlinu proti Špancem, na drugi strani pa je bila spet velika radovednost zaradi tega, kako se bodo Madžari odrezali v prvi letošnji svoji mednarodni tekmi. Madžari so imeli prednost domačega igrišča, Nemci pa so imeli prednost v tem, da imajo letos za seboj že nekaj težkih mednarodnih srečanj. Na koncu koncev je ostalo vprašanje, kdo bo spravil dobiček od večerajšnje tekme, do kraja neodločeno.

Tako Nemci kot Madžari so se za srečanje temeljito pripravili. saj so hoteli Nemci za vsako ceno popraviti berlinski rezultat, pa tudi Madžari so se hoteli pokazati, da nekaj znajo. I eni i drugi so imeli zbrane svoje najboljše nogometaše že precej dni v posebnem taborišču, kjer so se vesno pripravljali za večerajšnji borbo.

Tekma je bila na igrišču Ferencvarosa in ji je prisostvovalo nad 40 tisoč gledalcev. V

35 minutah prvega polčasa je Zsengeller postal rezultat prvega polčasa. Bilo je 3 : 1 za Madžare. Iz prvega polčasa bi bilo omeniti silovito napadanje madžarske enajstorce, ki se je prav v tem delu igre toliko izčrpala, da ni zdržala do konca in je postala žrtve svojega lastnega naleta. Odlično je v tem delu igre branil nemški vratar Jahn. V drugem delu igre ni imel tako težke naloge, ki jo je tudi odlično opravil.

V 16. minuti drugega polčasa je sledil prosti gol s kazenske črte. Točno streljana žoga je šla mimo »zida« in vratarja v mrežo. Gol je dosegel Janes. Izenačenje je bilo tu. Tri minute pozneje je dobil lep pas Dörfel on Conena in ga poslal neubranljivo v mrežo. Dve minuti pred koncem pa je dobil žogo nekriti krilec Sing in je z lepim strelom dosegel peti gol za svoje barve. Pri Madžarih bi bilo omeniti vratarja Totha in oba branilca, ki sta dala odlično partijo.

Tekmo je brez pogrške sodil Italijan Barlassina.

Raznoterosti iz sodne dvorane

Izpraznjena tobačna trafika — Zaloga dragocenega vazelina in lanolina

Ljubljana, 4. maja.

Sodna kronika je v preteklem tednu za znamenovita razne sodne posle, ki so se razpletali pred kazenskim sodniki, kakor tudi druge pred civilnimi. Mali kazenski senat je obravnaval dve kazenski zadevi, ki podajata zanimivo sliko o nehanju in delovanju raznih vlomilcev.

Pleskarski pomočnik, 21-letni Rudolf, je letos ponovil 5. januarja vdrl v trafiko Cecilije Okretičeve na Jurčičevem trgu. Trafiko je dobesedno opleni in izpraznil. Odnesele je veliko zalogo tobačnih izdelkov v celotni vrednosti 5.626 lir. Tako je n. pr. pobral 3.460 Drava, 9.540 Morava — za te so se pozneje ljudje kar pulili, dalje 10.670 Ibar, 5.450 Ibar in še druge tobačne izdelke. Pobral je dalje razne koleke v vrednosti 878 lir in mnoge znamke v vrednosti 276 lir, kakor tudi razno drugo blago. Skupna škoda je bila cenjena na 7.943 lir. Vse je kazalo, da ni bil pri tem vlomilskem poslu en

sam človek, marveč, da je moral imeti kakega pomagača.

Vsa ta ukradena zaloga tobačnih izdelkov je prišla na neko zakonito borzo, kjer je večino blaga pokupil neki verižnik Edi in ga dalje razpečal. Zaradi tega vloma so bile 4 osebe obtožene, prvi Rudolf, zaradi zločina vloma, drugi trije pa zaradi nakupa ukradenega blaga in razpečavanja. Proti verižniku Ediju in njegovemu pomagaču Milanu je bila zadeva izločena in sta bila obsojena le Rudolf zaradi zločina vlomne tatvine na 10 mesecev strogega zapora, drugi, neki Avgust, ki je pomagal ukradene stvari prodajati, pa na 3 mesece strogega zapora.

Prav delikatna je bila zadeva o ukradenem belem vazelinu in vazelinskem olju. Dva stara vlomilca Albert I. in Herman M. sta 7. januarja letos vdrla v kletno skladišče hiše št. 3 v Tavčarjevi ulici. V tem skladišču je bila zaloga sedaj že dokaj redkega belega vazelina, rumenega vazelina, vazelinskega olja in lanolina. Odnesele sta 129 kg belega vazelina, 14 kg rumenega, 43 kg vazelinskega olja in 61 kg lanolina. Celotna škoda je bila cenjena na 9.206 lir. Nekaj tega blaga je kupil neki trgovec s parfumi. Nekaj blaga je pomagal prodati za 3700 lir neki tesar Ivan L. Razprava je bila v toliko zanimiva, ker sta oba glavna obtoženca zanikala vlom in se sklicevala, da sta blago kupila od nekega neznanca. Trgovec je dal za blago 6.400 lir in se je zagovarjal, da je kupil blago v dobri veri. Rezultat razprave pred malim senatom je bil, da so bili prvi trije obsojeni in sicer: prvi Albert I. na 10 mesecev robitve, drugi Herman M. na 1 leto robitve in tretji, Ivan L. na 1000 lir denarne kazni zaradi prikrivanja ukradenih stvari, četrti trgovec U. je bil zaradi pomanjkanja dokazov oproščen v smislu §-a 280 k. p.

Vesti 4. maja

Po Reuterjevem poročilu je japonski radio objavil, da so japonske čete zasedle Mandalay. Japonski ministrski predsednik je glede zadnjih volitev dejal, da kažejo popolno strnjeno japonskega naroda in njegovo voljo, da nadaljuje vojno do zmagovitega zaključka. Angleži in Amerikanci da so se zanašali na slabosti notranje fronte, a so se varali.

V Tokiju so objavili uspeh zadnjih volitev: v 122 volivnih okrajih, ki obsegajo vso Japonsko, so volitve v 121 okrajih je pri kraju. Priporočenih poslancev je bilo izvoljenih 379, svobodnih pa 85. Med prvimi je 168 novih mož, med svobodnimi pa 30. Ostali so bivši poslanci. Po tem takem bo novi državni zbor docela nacionalističen, stare stranke pa so docela izginile. V celoti je volilo 15 milijonov ljudi, ki so izbrali skupno 1719 kandidatov.

Berlinski tisk se bavi s Stalinovim govorom in pravi, da ni v njem nobenega upanja na vojaški uspeh in rdeči oblastnik se ne zaneša na zavezniško pomoč, ki je je tako hudo potreben. Stalin da ni niti z besedo omenil Anglije ali Amerike. List »Lokal-anzeiger« pravi, da so bile ruske izgube strahotne. Ukrajine je konec. Koliko sto tisocev mladih Rusov je doslej padlo? Ni jih mogoče naštet. Celo »Times« mora priznati, da tovarne, ki so jih prenesli v notranost dežele, nudijo le majhen del izdelave.

Nemški finančni minister je izdal odlok, po katerem bodo mogli bojevnik iz ruskega bojišča kupiti nepremičnine, ki jih je nemška država zaplenila.

V vsej Španiji so slovesno proslavili obletnico vojne za špansko neodvisnost, ki jo je Španija vodila proti Franciji l. 1814. Povsod so bile velike vojaške in verske slovesnosti. »Aftonblad« javlja iz Londona, da bo poslej Newyork popolnoma zatemnjen. Vsi svetlobni napisi ob Broadwayu in v Manhattanu so izginili.

Polovičen uspeh Rome in neuspeh Torina

Oba imata po 32 točk in si delita prvo mesto

Včeraj se po državi odigrali 24. kolo državnega nogometnega prvenstva. Nogometaši so nastopili spet v vseh treh divizijah.

Včeraj je veljalo največje zanimanje prav gotovo trem tekam v A-diviziji. Prvo veliko vprašanje je bilo, kako bodo Rimljani odpravili goste iz Triesteja. Po papirnatih računih so dobri poznavalci izračunali, da bodo cel izkupiček spravili domačini. No, pa so se za polovico ušli. Triestini je po dobri igri uspelo, da je izsilila na vročih rimskih tleh polovičen uspeh in zapisala sebi v prid prav lepo točko. Triestina je prav gotovo svojim številnim prijateljem zelo ustregla in poskrbela za presenečenje.

Drugo, ne manjše presenečenje, pa je poskrbel vodilni Torino s tem, da je v Genovi izgubil obe dragoceni točki. Navdušena enajstorica Genove je odpravila nevarne Torince in jim izrgala prvo mesto; zdaj si ga delita Genova in Torino, do prihodnje nedelje, ko se bo zavrtelo spet eno kolo naprej. — Končno pa so bili mnogi tudi radovedni, kako se bo končala tekma med Milanom in Venezijo na milanskih tleh. Tudi v tej tekmi sta si nasprotnika delila točki in menda je bilo tako za oba še najbolj prav.

Rezultati pa so bili naslednji:

Modena-Modena : Livorno 3:0.
Napoli-Ambrosiana : Napoli 1:0.
Bologna-Bologna : Lazio 2:2.
Torino-Juventus : Liguria 3:0.

Nadaljevanje s 1. strani.

vprašanj trgovine, ki so nastala že pred našo začetkom, in na zamenjavo gospodarskega načrta za proizvodnjo v pokrajini ter pridobivanja nujno potrebnih surovin.

K ogromnemu delu za novo gospodarsko usmerjenjje pokrajine in za njeno vključitev v skupno državno gospodarstvo je znatno pripomogel Vele. sejem, ki se je vršil preteklo leto, ki je v vsakem pogledu sijajno uspel in v obilni meri prispeval h gospodarskemu razmahu dežele in k njenim glavnim proizvodnim strokom.

Podvzeti ukrepi in prispevki, ki so se nudili na kmetijskem področju so stremeli in stremijo za tem, da se čimbolj izkoristi zemljišče in se gojijo določene vrste, predvsem žita, čigar proizvodnja je trenutno neznatna v primeri s potrebami pokrajine. Prav tako je bilo treba povečati izkoriščanje gozdov, ki tvorijo glavno podlago gospodarstva.

Tudi na rudniškem področju bodo ukrepi, ki so na tem, da se uresničijo, omogočili ne samo boljše in racionalnejše izkoriščanje proizvodnje, temveč tudi organizirani načrt raziskovanj, ki ima namen ugotoviti eventualne zmožnosti ozemlja na tem področju.

Številni ukrepi, ki se nanašajo na carinski režim, pospešujejo in olajšujejo zamenjavo, medtem ko so potrebne prilagoditve še veljavnim tarifam bivše Jugoslavije ojačile te zamenjave.

Korporacijska organizacija

Nujna posledica dejstva, da je bila pokrajina uvrščena v gospodarsko življenje države in da je bila nato raztegnjena nanjo tudi Carta del Lavoro, je bila aplikacija korporacijskega sistema na Ljubljansko pokrajino.

Ukrepi, ki so se v tem pogledu podvzeli tekom leta, ki se danes zaključijo, so, po temeljiti proučitvi v postev prihajajočih vprašanj, prispevali k popolnemu uveljavljanju korporativne ureditve tudi v tej pokrajini.

Od sindikatov političnega značaja, ki so deloma že obstajali in ki so šteli posebne interese gotovih strank ali kategorij, smo prešli k sindikalni organizaciji, ki štiti brez izjeme vse produktivne kategorije, katere najdemo v organizaciji sami ono potrebno in uspešno sodelovanje, ki ni v nasprotju z višjimi državnimi interesi.

Uspehi, ki so bili doseženi v vsakem pogledu, od nadzorstva nad delovnimi pogodbami do ustanovitve družinskih nakazil, od ureditve povpraševanja in ponudbe pri delu do moralne podlage, na katero smo postavili podpiranje brezposelnih, so bili v resnici ugodni in čim bolj bo novi duh Carte del lavoro pronicel v zavest mase, tem boljši morali in materialni uspehi se bodo lahko opazili na vseh področjih.

Kakor je znano, so bile ustanovljene Pokrajinske Zveze delodajalcev in delavcev z odgovarjajočimi industrijskimi in obrtnimi, kmetijskimi in trgovinskimi ter kreditnimi in zavarovalnimi sekcijami. Razen tega je bila ustanovljena pokrajinska zveza svobodnih poklicev in umetnikov, pokrajinski zavod združništva, pokrajinska zveza železničarjev in z uredbo, ki bo v kratkem objavljena, so bile ustanovljene pokrajinska zveza javnih nameštencev, pokrajinska zveza nameštencev državnih industrijskih obratov ter pokrajinska šoleka zveza.

Poglavitne važnosti pa je ustanovitev Pokrajinskega korporacijskega sveta, ustanovitvenega z uredbo, ki bo te dni objavljena. Pokrajinski korporacijski svet bo najvišji gospodarski organ, ki bo vzporejal in dajal pobudo vsemu produktivnemu delovanju v pokrajini. Člani tega sveta bodo vsi zastopniki omenjenega delovanja, tako da bo svet sam pristen in nesobičen izraz vseh stanov in vseh interesov prebivalstva.

Socialna pomoč

Z ustanovitvijo pokrajinskega podpornega zavoda in občinskih podpornih zavodov je bila vzpo-

V B razredu vodi še vedno Bari

Tudi v B-Razredu so tekme vedno bolj živahne, saj gredo tudi tukaj h koncu. Največje zanimanje v tem razredu je veljalo včeraj tekmi med Padovo in Novaro na igrišču slednje. Če bi tokrat zmagali Padovanci, ki so doslej imenitno sedeli na drugem mestu takoj za Barijem, potem bi tega lahko prehiteli in zasedli prvo mesto. Na smolo pa so tekmo izgubili. Še več, dohiti so jih Novarčani in dosegli prav toliko točk kot jih imajo sami. Drugo mesto pa so morali prepustiti Vicenzi, ki je na domačih tleh odpravila podjetno Savono kar s tremi goli razlike.

rejena in se je obilno povečala akcija solidarnosti napram ubožnim.

Posebno obširen razmah je že zadobila akcija v mestu samem, medtem ko so novi občinski podporni zavodi v podeželju pričeli svoje delovanje ob globoko občutenem priznanju revnih. Izdaten prispevek k tej akciji človečanske solidarnosti je dala država, ki bo samo v tekočem letu prispevala deset milijonov lir. Socialna pomoč nima značaja miloščine, temveč ima kot je zgoraj rečeno, oni značaj človečanske solidarnosti, ki je svojstven duhu fašistovega režima in se mora zaradi tega nuditi na način, ki ne žali onega, ki je podpre deležen; nuditi pa se mora v prostorih, ki so z moralnega in s higienskega vidika za to prikladni.

Delovanje zdravstvene avtokolone je bilo uspešno in je pokazalo na nevarne rane, katere bo treba začeti v interesu javnega zdravstva. Reorganizacija zdravstvene službe, posebno v podeželskih občinah, bo tudi na tem polju izkazala ugodne uspehe. Naj se omeni še široko zasnovana dobrodelna akcija v korist družinam s številnimi otroki, posebno potom prireditve materinskega in dečjega dne ter bližnje ustanovitve zavoda za materinstvo in za deca v pokrajini, čigar delovanje bo značilno izreden napredek k globlji in sistematični podporni akciji v korist dece.

Prosveta in ljudska izobrazba

Splošno so znani velikodušni ukrepi, ki so se podvzeli na prosvetnem polju in še bolj velikodušni prispevki, ki so bili naklonjeni in ki so dopustili ne le, da se je delovanje obstoječih zakonov normalno nadaljevalo, temveč da so se isti še vsestransko razširili. Posebna olajšanja so se nudila vseučiliškim študentom za nadaljevanje njih pouka na italijanskih univerzah s tem, da so prejeli štipendije ali prispevke za izpopolnitev znanja italijanskega jezika.

Posebne težave v svojem poslovanju so imele ljudske šole, toda kjer je bilo možno, se je gledalo na to, da se pouk nadaljuje v korist učencev in staršev.

Gledališča so lahko nadaljevala svoje delovanje s pomočjo državnih prispevkov, muzeji in narodna galerija pa so se še obogateli z novimi važnimi umetninami.

Delo fašistične stranke

Ceprav ne namerava Nacionalna Fašistovska stranka ustanoviti v Ljubljanski pokrajini političnih organizacij za Slovence, je stranka podprla delovanje vlade z obširno akcijo kulturnega, podpornega, športnega in zabavnega značaja.

Italijanska liktorska mladina v Ljubljani, ki šteje sedaj okrog 6000 članov, je prispevala z brezplačnim podeljevanjem kosil v šoli, s fašistovsko Befano, s počitniškimi kolonijami in z raznoterim zabavnim in športnim udejstvomom občuten prispevek ne le na polju socialne pomoči, temveč tudi na področju prosvete in telesnega napredka prebivalstva.

Organizacija kmečkih gospodinj, delavk in doma zaposlenih in Dopolavora nudi te prednosti tudi družinam, medtem ko ustanova CONI ureja športno delovanje, ki je tako potrebno za narodno življenje, in mu bo dala nov pogon. Univerzitetna organizacija, ki štiti interese vseh študentov našega ateneja, je tudi izvršila obsežno podporno delo in bo polagoma razvila svoje kulturno, razvedrilno in športno delovanje med učeno mladino.

Niti tu ni bilo delo, ki je bilo izvršeno to leto, popolnoma pretreseno in osvetljeno. Slika uresničenj, ukrepov, zakonodaje, je precej obširna in se nanaša na vsa področja življenja pokrajine, kajti v vsakem kulturnem, finančnem, socialnem, tehničnem, ekonomskem in industrijskem pojavu je možno prepoznati posrečeno in obširno delo, ki ga je fašistična vlada že izvršila ali ki je na tem, da ga uresniči.

Sneg na prvo majniško nedeljo

Ljubljana, 4. maja.

Letošnjo pomlad smo doživeli že vsa mogoča vremenska presenečenja. Ljudje si žele toplega in legega vremena. Zaradi sedaj vladajočega hladnega vremena je nastel znaten zastoj v rasti rastlinstva. In vsi nestropno pričakujemo, da bi začeli končno močnejše ogrevati našo zemljo sončni žarki. Danes je sv. Florijan, gasilski patron, prav bladen in močno megljen. Zjutraj je bilo +1,5°C, valovila je izredno gosta megla, kar kaže, da bo čez dan nekoliko topleje. Lenski Florijan je nam prinesel mnogo snega. Sicer pa se kmetje na dež v maju ne hudejejo in ne jadikujejo, kadar je maj primerno moker, kajti pravilo, da zmrna mokrota v maju napolni kmetu jeseni kašče in senike.

Prva majniška nedelja je bila vremensko slaba in čemerna. Zjutraj je močno deževalo. Okoli 9. dopoldne pa je začelo snežiti. Snežilo je dobro uro. Sneg pa je sproti izginjal. Proti popoldnevu je nehalo deževati, a nastopilo je hladno in megleno. Pozneje je bilo videti, da je po hribih od sv. Ahaca tja do Krima zapadel zopet nov sneg. Po teh hribih je snega do 10 cm. Kljub temu, da imamo sedaj v majniku hladno, skoraj mrzlo vreme, ne smemo obupati, kajti navadno nastopijo prav vroči dnevi po končanih dnevih treh ledenih mož, ki trajajo od 12. do 14. maja. Prav na praznik Vnebovhoda je zadnji ledeni mož sv. Bonifacija, nato pa nastopi mokra Zofija. Lani n. pr. smo imeli tudi v prvi polovici majnika prav grdo vreme, saj je toplotmer 6. maja kazal celo -0,3°C, ko pa je bila pozneje 28. maja dosežena že poštena vročina, bilo je +22,6°C.

Jutrišnje pobožnosti v cerkvi sv. Florijana

Ljubljana, 3. maja.

Zupni urad sv. Jakoba sporoča: V torek, dne 5. maja bo v cerkvi sv. Florijana celodnevno čiščenje sv. Rešnjega Telesa. Maše bodo ob pol 7. ob pol 8 in ob 9. Zvečer ob šestih bodo litanije in zahvalna pesem.

GIGLIO
AUTOCUCATO ITALIANO
Italijansko samopranje
INDUSTRIE RIUNITE L. BERTONCINI
BERGAMO

BUCATO PERFETTO
SENZA SAPONE

Per il vostro bucato usate Giglio, il prodotto di marca veramente prezioso per ogni famiglia. Giglio sostituisce vantaggiosamente il sapone e vi consente di fare senza alcuna fatica né perdita di tempo, un bucato perfetto.

IZVRSTNO PRANJE
BREZ MILA

Uporabljajte pri pranju Giglio, izdelek dobre znamke, res dragocen za vsako družino. Giglio izdatno nadomešča milo in vam brez vsakega truda in izgube časa izvrstno opere.

ZDRUŽENJE PREVOZNIKOV javlja tužno vest, da je včeraj umrl njegov član in dolgoletni odbornik, gospod

Franc Završan
lastnik prevoznikega podjetja v Šiški

Pogreb blagopokojnika bo danes, v ponedeljek, 4. maja ob 15.30 z Zal na pokopališče k Sv. Križu.

Blagega pokojnika ohranimo v častnem spominu!

Ljubljana, dne 4. maja 1942.

UPRAVA.

Tudi Ljubljani ni bilo prizaneseno z gobavostjo

V mestu smo imeli kar tri zavišča za gobavce

O strašni gobavi bolezni in o gobavcih je bilo spisanih že veliko knjig, tako znanstvenih kakor leposlovnih. Tudi našim krajem ni bilo prizaneseno in Ljubljana ni bila prikrajšana za to veliko nadlogo.

Grozna, silno nalezljiva in neozdravljiva gobava kožna bolezen, znana že iz sv. pisma, ee je zanesla iz Azije morda že pred križarskimi vojnami, če ne pa gotovo za časa njih. Zaman je bilo prizadevanje zdravnikov, da bi našli kako zdravilo. Končno so tudi zdravniki obupali in nesrečne gobavce prepustili njihovi usodi.

Ker je bila bolezen silno nalezljiva so oblasti poskrbele za to, da so obbolele osamili. Zgradili so jim kolikor mogoče proč od človeških stanovanj posebne hiše ali hiralnice. V takih hišah so potem gobavci životali pod strogim nadzorstvom. So. rodniki, ki so hoteli govoriti s svojimi nesrečno obolelimi, so morali imeti za to posebno dovoljenje. Za nesrečne gobavce ni bilo ne strežnikov ne zdravnikov.

Tri zavišča za te nesrečnike

V srednjem veku so imela skoraj vsa evropska mesta zunaj svojih obzidij zavišča za gobavce. Tako zavišča je imela tudi Ljubljana. Da je bilo število gobavcev v Ljubljani v onih časih veliko, pričajo poročila, ki navajajo, da so imeli v Ljubljani kar tri zavišča za gobavce. Eno zavišče izmed treh je bilo tudi na Rožniku. To zavišče je stalo tam že pred letom 1534. Tu so bili le zelo bolni gobavci, ki niso smeli z nikomer občevati, niti z bolnimi, še manj pa z zdravimi. Pozneje je bilo na Rožniku pribežališče Ljubljancem, ki so bežali iz mesta, hoteč se obvarovati kuge. V spomin na tiste čase je še zdaj stranski oltar v rožniški cerkvi posvečen zavetnikom zdravnikov sv. Kozmi in Damjanu. Druga taka bolnišnica v Ljubljani je bila na Cesti 29. oktobra, kjer je bila men. da pozneje križarska bolnišnica. Tretje zavišče za te nesrečnike pa je bilo pri sv. Petru.

O tej naslednji bolnišnici nam niso ohranjeni natančnejši podatki, vemo pa, da je v 16. stoletju tako onemogla, da so jo morali podreti in so na njeno mesto postavili novo. To bolnišnico je vodil šentpeterski ključar Andrej Estrer, poznejši ljubljanski sodnik.

Šentpeterska bolnišnica za gobavce je stala med Ljubljano in šentpetersko mežnarijo. Ko se je bila njena prednica sesula in so postavili novo, so sprejemali in nastanjali gobavce v hišici zraven mežnarje. Mežnar je dobil za vsakega oskrbovanca po 1 krajcar nagrade.

Hiralnica je bila podzidana baraka. Gradivo za njo je prihajalo nekaj po vodi, nekaj po suhem. Na levem bregu Ljubljanice je bilo majhno pristanišče, kjer je med drugim pristajala ladja, ki jo je na ukaz mestnega načelnika kupil L. 1543 Estrer

za 16 krajcarjev in jo rabil za vožnjo bolnikov v hiralnico in mrličev k pogrebu na šentpetersko pokopališče.

Vozniki so sprejemali za celodnevno vožnjo po po 12 krajcarjev, dninar pa, ki jim je pomagal, pa po 6 krajcarjev.

Šentpeterska lesena hiralnica je bila razdeljena na celice. Vse celice so imele skupno peč. Ob stenah v celicah so bile klopi in posteljniki. Mestno načelnstvo je skrbelo za nesrečne, ki so tod našli zavetje. Skrbeli so za njihovo prehrano in pozimi za kurjavo. Hrano so dobivali iz meščanske bolnišnice.

Kje so pokopavali gobavce? — 17.000 ljudi je leta 1006 pomrlo v mestu

O tem, kje so gobavce pokopavali, ni kaj več znanega. Tudi ni točno ugotovljeno če so jih pokopavali na šentpeterskem pokopališču, ali pa morda kje izven mestnega obzidja. Slednja domneva je še najbolj verjetna.

Da je črna kuga hudo kosila, je razvidno tudi iz Valvazorjevega poročila, v katerem omenja, da je leta 1006 za črno kugo pomrlo v mestu kar 17.000 ljudi. Morda navedeno število ni povsem točno, vendar pa je nepobito, da je kuga takrat kosila z veliko pogubo. Kuga je morila meščane, ko je bilo mesto šele v začetkih razvoja. In pozneje so bila le redka desetletja, da ne bi kuga grozno morila.

Po veliki kugi l. 1579 je mestna uprava določila, da postavi veliko bolnišnico zunaj mestnega obzidja. Zidavo pa niso takoj začeli. Še precej žrtev je padlo, preden so postavili novo bolnišnico. Zidanje so odlagali od desetletja do desetletja.

Ko je leta 1599 razsajala kuga, je bil novi la. zaret tako napolnjen, da so morali na Rožniku postaviti posebne kočice za okužene. Ob kugi so dobivali zavetje v lazaretu ubožci s prvimi znaki bolezni. Imovitejši bolniki pa so ostali doma, toda so jih dajali za deske. Bolnike so prepeljavali od doma do bolnišnice v posebnem vozu, na katerem je vihrala črna zastavica, ki je imela na sredini bel križ. Tudi voznik je imel tak križ vst v obleko. Vsak, kdor je imel kaj opravka v lazaretu je dobil posebno znamenje. Takih zaznamovancev so se ljudje od daleč ogibali.

Težavno in nevarno je bilo previdovanje kužnih bolnikov s sv. zakramenti. Da bi dobili bolniki tudi duhovno tolažbo, je bilo treba poskrbeti za duhovnika. Mestnemu magistratu se je končno le posrečilo, da je dobil duhovnika Tomaža Roštin. gerja, da se je žrtvoval in šel med gobavce.

Ob hudi kugi so se v nočnih urah odpirala vrata lazareta: odnašali so mrtve na tihem, brez

cerkvenih obredov, h pokopu. Šentpetersko pokopališče je bilo za toliko mrtvecev premajhno. Kužno pokopališče je utegnito biti na ljubljanskem polju med Šmartinsko cesto in Zeleno jamo. Na to je spominjalo dolgo časa kužno znamenje, ki je stalo do sezidanja Kolinske tovarne na njenem zemljišču. Da je bilo tod res pokopališče, so pričale tudi številne človeške kosti, ki so jih v poznejših letih izkopavali, ko so kopali temelje za hiše.

Kadar se je pojavila kuga, je bil lazaret bolnišnica. V časih pa, ko ni bilo kuge, pa je magistrat porabljal bolnišnico za ubožnico, pribežališče beguncev, vojaško transportnico ali pa kot vojaško bolnišnico. Ščasoma je jela prevladovati uporaba nekdanje kužne bolnišnice v vojaške namene.

Tako je bilo v kratkih besedah pri nas tedaj, ko je divjala črna smrt.

Rdeča italijanska vina morajo imeti najmanj 9%, bela pa najmanj 8% alkohola

Rim, 2. maja. s. Določila ministrskega odloka od 24. aprila letošnjega leta, ki so do dne 14. novembra 1942 dovolila prodajati za običajno ljudsko porabo le vina, ki ne smejo imeti manj kakor 9% alkohola pri rdečih in ne manj kakor 8% alkohola pri belih vinih, in katera so časopisi objavili, so vzbudila pri nekaterih dvome, o tem, ali spadajo količine vina za domačo porabo, o katerih je v uredbi govor, pod določila nedavno izdane druge uredbe, ki stremi za tem, da se uredi kontingentiranje in razdeljevanje vina in tako zagotovi redna preskrba oboroženih sil, destilacijske industrije in civilnega prebivalstva. Zatorej je potrebno ugotoviti, da ukrep, katerega je časopisje objavilo, ne prinaša prav nobene ukinitve ali omilitja prejšnje uredbe, temveč ima le ta cilj, da se zniža količina alkohola. Tako ne smejo priti v prodajo črna vina z manj kakor 9% alkohola, bela pa ne z manj kakor 8% alkohola. Poprej je veljala odredba, da se ne smejo prodajati črna vina z manj kakor 10% in bela vina z manj kakor 9% alkohola. Odredbe o omejitvi prodaje vina ostanejo torej v veljavi, toda ne samo za prej imenovana vina, temveč tudi za vermut in razne aperitive, ki so pripravljene iz vina. Pri teh pijačah je alkoholna meja postavljena na najmanj 15% na vermut normalne vrste, za aperitive in posebni vermut pa najnižja alkoholna stopnja 17,5%.

Tatvine živilskih nakaznic

V noči na 25. april t. l. so bile občinskemu prekrbovalnemu uradu v Fari ukradene sledeče živilske nakaznice:

- a) navadne živilske nakaznice, izpolnjene od št. 251146 do 252000;
- b) navadne živilske nakaznice, neizpolnjene št. 252001 do 253005;
- c) dodatne živilske nakaznice, neizpolnjene SDI 411710 do 412009;
- d) dodatne živilske nakaznice, neizpolnjene SDI 445189 do 445238.

Prehranjevalni zavod Visokega Komisarata za Ljubljansko pokrajino opozarja razdeljevalce raciniranih predmetov in občinske prekrbovalne urade, da so zgoraj navedene živilske nakaznice povsem neveljavne ter da zato njihovih odrezkov ne bo upošteval pri določanju bodočih nakazil.

Zato je neobhodno potrebno, da se vsi najstrožje drže pravila, ne sprejemati odrezkov, ločeno od glav živilskih nakaznic.

Prehranjevalni urad.

Razdeljevanje riževih otrobov za živilsko krmo

Prehranjevalni zavod Vis. Komisarata za Ljubljansko pokrajino objavlja: Od ponedeljka 4. maja dalje se bodo delili riževi otrobi v skladiščih Kmetijske zadruge v Maistrovi ulici 10, makaznice pa bo izdajal urad za razdeljevanje mleka istotam.

Mlečni producenti, ki bivajo na področju mestne občine ljubljanske, dobe nakaznice le proti predložitvi nove prijave vseh njihovih strank (t. j. odjemalcev mleka). Tozadevne fiskovine so jim na razpolago v uradu za razdeljevanje mleka v Maistrovi ulici 10, pri »Prevodu«, odsek za mleko, v Gradišču 2 (prej Obrtna banka) in pri Mestnem gospodarskem uradu v Beethovnovi ulici. Od mlečnih producentov iz ostalih okoliških občin se bodo podobne prijave zahtevale pozneje.

Mlečni izdelki iz občine Dobrunje in Dev. Marija v Polju bodo dobili otrobe pri zbiralnih cah mleka, ki so se osnovali v tamošnjih občinah.

Mati (učiteljica) ali hčerka (z malo maturo) s perfektnim znanjem nemškega jezika nujno iščeta kakršne koli zaposlitve. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Pridne in poštene« 151.

Reven družinski oče z osmimi otroki prosi kakršne koli pomoči za svoje otroke v obleki ali obutvi. Od teh gresta dva k prvemu sv. obhajilu in k birmi. Darove sprejema uprava »Slovenca«, kjer se izve tudi naslov.

Ljubljana

Koledar

Danes, ponedeljek 4. maja: Florijan Torek, 5. maja: Pij V., papež.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočvar, Celovška cesta št. 62; mr. Garts, Moste-Zaloška cesta.

Izplačila za dimnikarska dela. Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani opozarja hišne posestnike, da v lastnem interesu natančno in pravočasno izpolnijo vprašalne pole mestnega poglavarstva o v l. četrtletju 1942 izplačanih zneskih za dimnike in štedilnike, kakor tudi druga izplačila v hiši za dimnikarska dela.

Ravnateljstvo šole Glasbene Matice vabi starše goencev glasbene šole in sploh vse, ki se zanimajo za glasbeni pouk, da posetijo današnjo javno produkcijo šole Glasbene Matice, ki bo ob pol 6 v mali Filharmonični dvorani. Iz klavirskega oddelka bodo nastopili gojenci naših priznanih učnih moči in sicer: Bizjak-Valiali Marte, Bradarčeve Zorke, Hrašovčeve Silve, Lipovskove Pie, Primčeve Olge, Sonca Viktorija in Štrukljeve Milene. Iz violinskega oddelka oni, ki obiskujejo pouk violinskih mojstrov Ivančiča Avgusta in Gregorča Jurija. Nastopil bo tudi gojenec oddelka za čelo iz šole čelista-solista Cenka Sedlbauerja. Podrobnosti spored se dobi v knjižarni Glasbene Matice in velja obenem kot vstopnica k javni produkciji.

Začetek javnega obveznega cepjenja zoper kozo v Ljubljani bo, kakor smo poročali, v ponedeljek 4. t. m. ter bo trajalo ves teden do sobote 9. t. m. zvečer na raznih krajih mesta za tamošnje okoliše. V ponedeljek 4. t. m. ob 17.00 cepljenje v Mestnem domu in ob istem času tudi v mestnem zavišču za onemogle v Japljevi ulici. V torek 5. t. m. ob 17.00 bo pa cepljenje v ljudski šoli na Grabnu in obenem tudi v ljudski šoli na Viču. K cepljenju morajo starši pripeljati vse otroke, rojene leta 1941., in primesti tudi vse nad tri mesece stare, leta 1942. rojene otroke. Prav tako morajo pripeljati k cepljenju tudi vse do sedaj iz katerega koli vzroka še ne cepljene otroke. Mestni fizikat je večini staršem razposlal še posebna vabila, vendar bo pa gotovo kak primer, da starši ne dobe vabila, toda to nikakor ne more biti opravičilo, da bi otroka ne dali cepiti. Mestno poglavarstvo je tudi prosilo, da bodo starši z otroki lahko prišli brez kontrolno linijo k cepljenju. Vsi starši morajo k cepljenju prinesiti vabila seboj, posebno jih pa še opozarjamo na lepake, kjer so razvidne vse podrobnosti in razpored cepjenja za vso mestno občino ljubljansko.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Ponedeljek, 4. maja: zaprto. Torek, 5. maja ob 17.30: »Illegitima«. Red Torek.

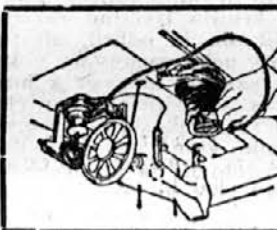
Opera:

Ponedeljek, 4. maja: zaprto. Torek, 5. maja: Zaprto.

ELAR - Radio Ljubljana

Ponedeljek, 4. maja: 13. Napoved časa — Poročila v italijanski — 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.20 Filmska glasba — orkester vodi dirigent Barzizza — 14. Poročila v italijanski — 14.15 Radijski orkester vodi dirigent D. M. Sijancec — pisana glasba — 14.45 Poročila v slovenščini — 17.15 Koncert violinista Alberta Dermela in pianista Marijana Lipovška — 19.30 Govorimo italijansko, prof. dr. Stanko Leben — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Klasična glasba — 20. Napoved časa — Poročila v italijanski — 20.00 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.30 Pesmi vojne časa — 20.45 Radijski orkester, vodi dirigent D. M. Sijancec, sodelujeta Ksenija Vidali in Franja Golob, operna glasba — 21.30 Predavanje v slovenščini — 21.40 Cvet pesmi — 22.10 Koncert pianista Marcella Barzettija 22.45 Poročila v italijanski.

Torek, 5. maja: 7.30 Poročila v slovenščini — 7.45 Pesmi in napovedi — v odmoru (ob 8) napoved časa — 8.25 Poročila v italijanski — 12.15 Koncert violinista Kajetana Burgeria (pri klavirju Marjan Lipovšek) — 12.40 Sekstet Jandoli — 13. Napoved časa — poročila v italijanski — 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.17 Radijski zbor vodi dirigent D. M. Sijancec — Labka glasba — 14. Poročila v italijanski — 14.15 Koncert sopranistke Ksenije Kuševje in Vekoslava Janka (pri klavirju Marjan Lipovšek) — 14.45 Poročila v slovenščini — 17.15 Prenos iz umetnostnega gledališča v Rimu; Simfonični koncert vodi dirigent Igor Markevitch — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Koncert kitarista Stanka Preka — 20. Napoved časa — Poročila v italijanski — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.30 Pesmi vojne časa — 20.45 Koncert iz občinskega gledališča v Firenzi: Kavalir z rožo, opera v treh dejanjih, Richarda Straussa. V odmorih: a) predavanje v slovenščini, b) poročila v italijanski.

VICTOR

(Brevettato) Novosposredstvo rimsko-italijansko. Nemo con- to massimo. - Affidiamo concessione

(Patentirano) Nov aparat za krpanje nogavic, brez porabe elektricne energije. Zmogljivost kar največja. Od- dajamo dovoljenja

Soc. An. R. I. M. A. - Via Confalonieri 36 - Milano

MICRO

IL CAMBIO PER CICLO PIU' LEGGERO DEL MONDO

NAJLAZJE PRETOKALO ZA KOLESAR JIH JE

Concessionario di vendita - Prodajni poverjenik:

MARIO RODA - FIORENTUOLA D'ARDA - Corso Garibaldi 70

Depuratori d'acqua Čistilniki za vodo

Dott. ing. Paolo Ferrari s. a.

Via Carlo Farini, 75 Milano Telefono 691-405

Società specializzata per Depuratori d'acqua per caldaie a bassa, media ed alta pressione del tipo a Calce-Soda, e a Fosfato, per Degassatori, per la costruzione di impianti di filtrazione lenta e rapida per eventuale aggiunta di coagulante. Impianti di depurazione a Zeolite, di deferrizzazione, di sterilizzatori, ed impianti di sollevamento e distribuzione d'acqua. Cercasi rappresentante esclusivo.

Specializirana tvornica čistilnikov vode za kotle na nizki, srednji in visoki pritisk z apnenjem-sodo in s fosfatom, za izdelovanje razplinjevalcev, gradnjo naprav za počasno in naglo filtracijo, tudi z dodatki za strjevanje. Čistilne naprave na zeolit, za izločevanje železa; sterilizatorji in naprave za črpanje in razdeljevanje vode. Iščemo izključnega zastopnika.

KONEC GREENEJEV

S. S. van Dine KRIMINALNI ROMAN 57

»Hočem priti do tegale zaključka: da smo mi gledali na posamezne dogodke pri zaloigri Greenejevih kot na posamezne podrobnosti na fotografiji. Vsako stvar smo proučili zase, nismo pa zadosti razčlenili zveze med posameznimi dejanji. Nismo gledali na stvar kot na celoto, pač pa prej kot na celo vrsto, na celo zbirko med seboj čisto osamljenih in ločenih dejstev: in tako jih nismo postavili na njihovo pravo mesto ter se nam zato tudi ni posrečilo ugotoviti njihovega pomena. Mi slediš?»

»Seveda, dragi moj.«

»Odlično. Zdaj ni potrebno poudarjati, da vse odgovarja čisto določenemu načrtu. Nič ni slučajnega. Vsako dejanje je bilo vnaprej pretehtano in celotni načrt je bil izveden oprežno in natančno. Dogodki pri Greenejevih niso fotografija, pač pa umetna slika. In kadar go bomo začeli proučevati v tem smislu, šele potem bomo lahko ugotovili, kaj prav za prav predstavljajo. Dozdaj smo poskušali že z marsičem, vse premalo pa smo mislili.«

Na Markhama so te besede očividno naredile globok vtis.

Dobro je vedel, da Vance tega ni govoril brez čisto določenega namena, da vzporedi to prisodobo z vprašanjem, ki ga je zanimalo. Res je zdaj potegnil iz žepa pripravljene opombe.

»Snoči sem na kratko približal najvažnejša dejstva: le bistvene stvari mnogih podrobnosti nisem upošteval. Vendar mislim, da bodo zbrani podatki več kot zadostovali.«

Ponudil je popisane liste Markhamu in dejal:

»V teh dejstvih je tista skrivnost, za katero toliko stikamo. Če jih bomo znali razporediti logično in jih pravilno preceniti, bomo našli tistega, ki je uprizoril te krvave zločine. Moramo si narediti splošen načrt, da ugotovimo tisto, kar bi nam lahko razložilo podrobnosti.«

Markham je vzel v roke pregled dogodkov, stopil bliže k svetilki in po tihem bral.

Spravil sem si tudi tale glavni dokument, ki je bil izredno važen. Zaradi njega se je posrečilo rešiti skriv-

nostno uganko, zakaj in kako so se odigravali krvavi zločini pri Greenejevih, uganko, ki bi drugače gotovo ostala nerazvozlana.

Podajam ga dobesedno.

Splošna dejstva.

1. Ozračje medsebojnega sovraštva.
2. Nenaklonjenost in obojevalni značaj gospe Greenejeve, ki vzemirja in zastruplja življenje vseh.
3. Pet otrok, dva sinova, dve hčerki in pohotljiva, ki so čisto nasprotni značaja in ki žive v večnem medsebojnem nasprotstvu.
4. Kuharica Mannheim, nekdanja priljubljena pokojnega Tobija, ki se je v oporočki tudi spomnil in ki noče nič povedati o preteklosti.
5. Oporoka pokojnega Tobija določa, da morajo vsi družinski člani živeti skupaj v stari Greenejevi hiši pet in dvajset let, razen Ade, ki se po poroki lahko nastani, kjer hoče. Gospa Greenejeva je proglašena za dediča vsega premoženja, s katerim lahko svobodno razpolaga.
6. Oporoka gospe Greenejeve razdeljuje premoženje na pet enakih delov. V primeru, če kdo od dedičev umre, si preostali razdelijo njegov delež tako, da dobe vsi enako. Če vsi dediči pomre, preide premoženje na njihove sorodnike.
7. Spalnica s ov Greenejevi hiši razporejena tako, da preostali strani sta druga poleg druge Julijina in Rexova spalnica, sredi hiše Chestrova in Adina, v ozadiju pa spalnice gospe Greenejeve in Sibile. Med sobami ni prehodov, razen med sobama gospe Greenejeve in Ade, ki imata oba vrata na isti balkon.
8. Kajnična pokojnega Tobija Greeneja, zaprta že dvajset let, vsebuje popolno zbirko kriminalističnih knjig in drugih podobnih del.
9. Preteklost Tobija Greeneja je nekam skrivnostna. Ljudje slišajo o njegovih pregrešnih dejanjih in dvoumnih stvareh, ki jih je zgrešil v tujini.

- Zločin št. 1.
10. Julija je bila ustreljena ob 23.30 v čelo.
 11. Ade je ranil strel, ki je bil od blizu oddan v hrbet. Je na poti okrevanja.
 12. Julijo so našli umorjeno v postelji. Njen obraz je razodeval strah in osupljenost.
 13. Ade so našli v nezavesti na tleh pri posteli.
 14. Luč je bila prižgana v obeh sobah.
 15. Med obeh streloma je preteklo več ko tri minute.
 16. Von Blon, ki so ga takoj poklicali, je prišel čez pol ure.
 17. Najdene so bile stopinje, ki so vodile v smeri proti hiši, v in nasprotni smeri, toda zaradi neugodnega snega niso bile dobro odčitljive.
 18. Stopinje so morale biti narejene pol ure pred zločinom.
 19. Oba strela sta bila oddana iz istega samokresnega kalibra 32.
 20. Chester naznanil, da je izginil star samokres kalibra 32.
 21. Chester se ne pridruži mnenju, da bi šlo za tatut in prosil Markhama za sodelovanje pri preiskavi.
 22. Stara Greenejeva gospa se prebudi, ko sliši strel v Adini sobi. Sliši tudi, da je hčerka padla, toda nobenih korakov, niti ne, da bi vrata zaprlo.
 23. Sproot je bil že na sredi stopnje za služnišad, ko zalisi drugi strel, ne sreča pa na hodniku nikogar.
 24. Rex pravi, da ni slišal nič.
 25. Rex trdi, da Chester noče vsega povedati, kar ve.
 26. Chester in Sibila imata neke tajnosti.
 27. Chester in Sibila zavračata domnevo, da bi šlo za tatut, nočeta pa podati kakršnekoli druge razlage in sumita vsakega družinskega člana.
 28. Ada pove, da se je prebudila zaradi težke mli, da ji nekdo grozi; da je poskušala zbežati, pa da so šli za njo tili, drseči koraki.

- Zločin št. 2.
29. Ada izpove, da se je je dotaknila neka roka, noče pa razložiti natančneje svojega občutka pri tem.
 30. Sibila kliče na dvoboj Ade, ker da jo je oboževala, sama pa dolži svojo sestro, da je umorila Julijo ter da je vzela Chester samokres.
 31. Von Blon izda svoje ožje prijateljstvo s Sibilo.
 32. Ada je zaljubljena v Von Blona.
 33. Stiri dni zatem je ob 23.30 ustreljen Chester z enakim samokresom.
 34. Njegov obraz razodeval strah in grozo.
 35. Sibila sliši strel in gre sbruditi Sprota.
 36. Sibila izpove, da je nekaj sekund prisluhnila, da pa ni slišala nobenega šuma.
 37. Luč so našli prižgano tudi v Chesterovi sobi. Chester je v trenutku, preden ga je zločinec ustrelil, bral.
 38. Našli so dvojne stopinje, ki so bile narejene pol ure pred umorom.
 39. V Chesterovi spalnici najdejo par galoz, ki popolnoma odgovarjajo sledovom stopinj.
 40. Ada slutl vnaprej Chesterov umor in, ko zani zvgo, ugan, kako je bil umor izvršen. Zdi se pomirjena ob sporočilu, da je umor zgrešil kdo, ki je moral priti od zunaj.
 41. Rex pove, da je slišal dvajset minut pred zločinom v dvorani nek šum in da so se vrata zaprla.
 42. Ada trdi, da je tudi ona slišala, da so se malo po enajstih zaprla neka vrata.
 43. Ada očitno nekaj ve ali vsaj slutl.
 44. Kuharica se vzemirja prišlo hude slutnje, da Adi grozi nevarnost, smatra pa za možno, da sta bila Julija in Chester umorjena zaradi malčevanja.
 45. Rex pokaže, da sumi nekoga od družinskih članov.
 46. Rex dolži Von Blona.
 47. Greenejeva gospa prosi, naj se preiskava neha.

Andrejčkov
Jože

Zalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

589.

Tedaj je pa Alešu šinila v glavo dobra misel: »Če res potrebujem tolmača, me ne bo umoril. Naročil mi je, naj pišem kapitanu zaradi odkupnine. Pisal bom krmarju po francosko in ga opozoril na nevarnost.« In Ti-un-linu, ki je zvečer prišel k njemu, je povedal svoj sklep.

590.

Tolovaj mu je ves vesel pritrdil, dal prinesiti čopič, papir ter vrč črnila in mu velel, naj piše. Aleš je pričel čakati in se pri tem držal resno in učeno, kar se je dalo. Brž se je prepiral, da roparski poglavar ne zna brati, in je napisal krmarju čisto odkrito, kako in kaj je.

591.

Sporočil mu je, da je padel v roke Ti-un-linu, ki terja odkupnino, a naj se Jaka nikar ne poda v nobeno pogodbo in naj pazi, ker ga bodo morda še nočjo napadli. Pismo je vzel Ti-un-lin sam in ga gledal, ko da bere, pa narobe seveda.

Les v vzhodnoazijskem prostoru

Njegove zaloge so tako rekoč neizčrpne, dozdej pa so jih še dokaj malo izkoriščali

»Agenzia d'Italia e dell'Impero« prinaša iz Rima daljši članek z zanimivimi številčnimi podatki o lesnem gospodarstvu v velikem vzhodnoazijskem prostoru, ki je danes pozorišče hudih bojev med Japonci na eni ter Amerikanci, Angličji ter njihovimi zavezniki na drugi strani. Članek je o tej važni panogi gospodarstva zapisal tole:

Iz statističnih podatkov o lesnem gospodarstvu na velikem vzhodnoazijskem prostoru se vidi, da je bogastvo na lesu, izraženo v milijonih hektarjih gozdov, med glavne dežele takole porazdeljeno: Japonska 45.30, Kitajska 80, Angleška Indija 58.02, Nizozemska Indija 92, Ceylon 4.80, Združene malajske države 19.04, britanski Borneo in Sarawak 8.50, Nova Gvineja 32.37, Filipini 17.30, Avstralija 36.41, Tasmanija 4.45 in Nova Zelandija 5.10.

Gre pri tem za ogromne gozdove, v katerih so zaloge lesa neizčrpne. V glavnem so to tropski pragozdovi, v katerih prevladuje široko listnato drevje, dočim so smolnata drevesa tod skoraj redka, zlasti v deželah ob zemeljskem ravniku. Državnih gozdov je v teh pokrajinah zelo mnogo. V Angleški Indiji 28.49 milijonov hektarov, v Avstraliji nad 6 milijonov in v Novi Zelandiji 3.8 milijonov hektarov.

Japonska

pred prejšnjo svetovno vojno ni uvažala lesa, zelo malo pa se je izvažala tudi drugih stvari. Po vojni pa se je vedno bolj industrializirala in je začela uvažati les, med drugim tudi zato, ker so potresi prizadejali ogromno škodo s tem, da so porušili izredno mnogo zgradb. Treba jih je bilo postaviti znova. Znano pa je, da na Japonskem po veliki večini grade lesene hiše. Japonska je bila vedno tudi pomembna odjemalka celuloze in papirja. Japonska papirna industrija se je zadnja leta močno razvila, ker so začeli les porabljati zlasti še v kemični industriji, ki je v tej deželi tudi doživela velik razcvet. Leta 1938 je Japonska proizvedla 171 tisoč ton umetnih vlaken in na tem polju zavzela tako prvo mesto na svetu.

Povečala se je potem znatno tudi proizvodnja bencina iz lesa. Japonska je med drugim tudi poskrbela za centralizacijo oskrbovanja z lesom na ta način, da je ustanovila poseben sindikat, »Japonsko družbo za razdeljevanje lesa«, ki razpolaga z glavnico 110 milijonov jenov. Polovico delnic ima pri tem država sama.

Kitajska

Kar se tiče Kitajske — poroča Agit — je treba povedati, da ima ta dežela, ki si njeno

ogromno področje kar težko in navadno tudi napačno predstavljamo, 80 milijonov hektarov gozdov, čeprav z gozdom poraščeno ozemlje predstavlja le 8 odstotkov celotne površine. Izkoriščati pa je mogoče le 40 milijonov hektarov gozdov. Računajo, da ima Kitajska približno 2 milijardi kubičnih metrov lesa. Letni prirastek znaša 60 milijonov kub. metrov, letna potreba po lesu okrog 70 milijonov kub. metrov. Izsekavanje gozdov je leto za leto večje tako da morajo Kitajci že zdaj uvažati tramove. Naivnejši gozdni predeli so v Srednji in Južni Kitajski, kjer je podnebje gozdom zelo všeč.

Mandžukuo

Tudi v Mandžuku-u so veliki gozdni predeli, na žalost pa malo dostopni. Zato so do zdaj tudi v to deželo morali les uvažati, čeprav ga ima sama dovolj. Mandžukuo je vzadnjih letih uredil razdeljevanje lesa za proizvodnjo celuloze in papirja tako, da je letna proizvodnja omejena na 10.000 ton.

Filipini, Birma, Siam

Z gozdovi poraščeni tal na Filipinih je 171.7 milijonov ha. To so tropski gozdovi, za katere se dozdej nihče ni posebno zanimal. Birmanija in Siam (Tajski) sta deželi teaka, po katerem je mnogo povpraševanja zlasti zato, ker je te vrste les posebno primeren za graditev ladij. Teak je med vsemi stvarmi, ki jih Birmanija in Siam izvažata, na tretjem mestu.

V Avstraliji

je 36.41 milijonov ha gozdov, v primeri s celotno površino te celine zelo malo, komaj 6%. Južni del Avstralije ima najmanj gozdov (1.6%), najbolj gozdovata pa je v vsej Avstraliji država Victoria, kjer je gozdov 14% celotne površine. Najvažnejša vrsta avstralskega drevja je tako imenovani »evkaliptus«, čigar les je na trgu znan pod imenom »black butt«. Evkaliptus zraste do 50 m visoko in še več, debelo pa je do metra. Njegov les je svetlo riave barve, srednje težek in se da zelo leno obdelovati. Je tudi zelo trd in zato zelo primeren za železniške pragove, za podpornike po rudnikih in podobno.

Tudi v angleškem dominionu

Novi Zelandiji

je mnogo sveta poraščena z gozdovi, približno 5 milijonov hektarov, kar je nekako 15% celotne površine. Prav tako kot v številnih drugih deželah Daljnega vzhoda, tudi na Novi Zelandiji dozdej gozdov še niso bogve kako izkoriščali, pač pa so jih naravnost zanemarjali.

En sam vaš las lahko pove, koliko ste stari

V posebni, novi tekočini lasje mladih ljudi hitreje razpadejo kot pa lasje starejših

Z norveške medicinske akademije poročajo o pomembnih uspehih, ki jih je zadnje čase dosegel na polju zdravljenja zelo ugledni norveški zdravnik-kirurg dr. Hirden iz Osla. Dr. Hirden si je pridobil velik sloves predvsem zaradi svojih znanstvenih raziskovanj in zanimivih ugotovitev glede delovanja in naloge tistega majhnega organa v človekovem telesu — v spodnjem delu možganov — ki uravnava cel skupek fizioloških učinkov, ki so v zvezi s človekovim spanjem, z njegovo rastjo in s spolnimi funkcijami. Med drugim trdi, da ob-

32 metrov dolg kit

V nek norveški fjord se je zatekel umrel velikanski kit iz družine »simmoldit«, katere člani veljajo danes sploh za največje živali na svetu. Smrtni udarec ga je moral zadeti neke v vodah okoli Franc Jožefove dežele, kakor se vidi po kavliju, ki je kitu gledal iz boka. To se z drugimi besedami pravi, da je ta velikanski žival prišla umret ob norveško obalo 2000 morskih milj daleč od severa. Kit je dolg 32 metrov, debel pa tako, da bi mlad slon čisto lahko v njem stal. Računajo, da bodo iz tega morskega orjaka dobili nad 3000 sodčkov olja, ki ga vojna industrija zlasti danes težko pogreša. Tona kitovega olja stane danes že 18.000 lir. Po tem takem bodo dobili lepe denarce že samo za olje tega uslužnega kita, ki je prihranil prevozne stroške 2000 milj dolge poti, in kakor da bi se bil zavedal da so v pomorskem prometu nastopile zadnje čase precejšnje težave, prišel sam na zadnjo oro k norveški obali.

Bolgarija in tekoče gorivo

S posebnim vladnim odlokom je bil v Bolgariji določeno, da se sme 80% petroleja, 40% gasolina in 10% bencina, s katerim razpolaga Bolgarija, na podlagi za izvoz določenih količin teh pogonskih sredstev uporabiti za dela na polju. Kakor je znano, Bolgarija sama ne pridobiva doma nobenega tekočega goriva.

Iz poročila, ki ga je izdalo bolgarsko finančno ministrstvo, je razvidno, da imajo zdaj od celotnega lanskega pridelka v zalogi še 130 milijonov litrov vina. Poročilo pripominja, da bodo to vino skoraj vse uporabili za proizvodnjo alkohola, ki pa seveda ne bo služil za pijačo, pač pa kot pogonsko sredstvo za motorje.

stoje med tako imenovano hipofizo — organ, ki uravnava rast človekovih udov — in »zdravstvenim stanjem« človekovih las, če se smemo tako izraziti, naitesnejši odnosi. Če navedemo določen primer — pravi dr. Hirden — lahko rečemo, da je starost vsakega človeka, bodisi moškega ali ženske, odvisna od tega, kako trdni so njegovi lasje, ali kakor pravi dr. Hirden, starost je funkcija trpežnosti človekovih las.

Čeprav se ta trditev norveškega znanstvenika zdi logična in pravilna, bi vendar imela le teoretičen in relativen značaj, če ne bi bil dr. Hirden, ki ni samo odličen zdravnik, pač pa se tudi na kemijsko izvrstno razume, istočasno tudi sporočil, da je odkril, ali točneje povedano, sestavil neko raztopino, v kateri se človeški lasje razkroje in sicer s hitrostjo, ki je sorazmerna s starostjo tistega človeka, čigar lasje so bili »v preskušnji«. Nasproti temu, kar bi se utegnilo komu na prvi mah zdeti, je dr. Hirden ugotovil, da lasje mladih ljudi razpadejo v tisti kemični raztopini mnogo hitreje kot pa lasje starejših ljudi. Las dvajsetletnega mladeniča razpade, če ga vržemo v tisto skrivnostno dr. Hirdenovo tekočino — kakšna je njena kemična sestava, o tem dr. Hirden poče ničesar povedati — v nekaj minutah, dočim je treba dveh ur časa, da se isto zgodi z lasom kakšnega šestdesetletnika.

Omenjeni norveški znanstvenik pravi, da je naredil poskuse z lasmi več kot dvatisočerih različnih ljudi vseh starosti. Tudi po barvi so bili njih lasje nairaznovrstnejši, od rdečkastih do najsvetlejših in celo do čisto sivih, do šmarčnic, bi rekli.

Na podlagi svojih poskusov je potem dr. Hirden sestavil posebno razpredelnico, v kateri je na prvem mestu zapisan čas, v katerem je las v tisti njegovi kemični raztopini razpadel, v isti vrsti zraven pa starost človeka, ki ima takšne vrste las. Iz razpredelnice je torej na prvi mah možno zvedeti za človekovo starost po enem samem njegovem lasu.

Vendo licenza
rigeneratore
gomma vecchia
caucciù

procedimento semplice,
ovettato con certifi-
cato statale. Se iver-
Cassetta U 3194 M. Uni-
one Pubblicità Italiana
Roma

Prodám dovoljenje za
regeneriranje
starega gumija
in kavčuka

Enostavna procedura,
pat. n. r. državnim
potvrdilom. Pišite na:
Cassetta U 3194 M. Uni-
one Pubblicità Italiana
Roma

J. RENARD

ROMAN GRDEGA OTROKA

Matilda: »Že, ampak tvoja mama bo povedala moji in nabila me bo moja.«

Korenček: »Vzgajala te bo. Reče se vzgajati, ne nabiti. Ali te tvoja mama kaj vzgaja?«

Matilda: »Včasih že. Kakor je.«

Korenček: »Jaz sem vedno na vrsti.«

Matilda: »Ampak jaz nisem nič storila.«

Korenček: »Nič za to. Pozor!«

Gospa Lepicova je na cilju. Ima ju. Ne mudi se ji. Stopa počasneje. Tako blizu je, da obstane Ernestina na robu kolobarja, kjer se bo ples odigral, ker se boji, da bi jo utegnili zadeti zamahljaji. Korenček se vstopi pred »svojo ženo«, ki še bolj ihti. Beli srobotovi cvetovi se stikajo. Siba gospe Lepicove se vzdigne, pripravljena je zažvižgati. Korenček je blede, prekriža roke, skrči tilnik. Čuti vročino po bokih. Že zdaj ga vnaprej skeli po mečih. A toliko je objesten, da zakliče:

»Kaj za to, fletno je pa le!«

Blagajna.

Ko sreča Korenček naslednjega dne Matildo, mu pravi ona:

»Tvoja mama je prišla k moji mami in ji je vse povedala. Pošteno me je naščevala. Kaj pa ti?«

Korenček: »Jaz se niti ne domislim več. Ti pa res nisi zaslužila, da si bila tepena. Saj nismo počenjali nič hudega.«

Matilda: »Prav res, da ne.«

Korenček: »Pravim ti, da sem resno mislil, ko sem ti povedal, da bi se rad oženil s teboj.«

Matilda: »Jaz bi se tudi rada omožila s teboj.«

Korenček: »Lahko bi te zaničeval, ker si uboga in ker sem jaz bogat, ampak ne boj se, spoštujem te.«

Matilda: »Koliko si pa bogat, Korenček?«

Korenček: »Moji starši imajo najmanj en milijon.«

Matilda: »Koliko pa je en milijon?«

Korenček: »To je mnogo. Milijonarji nikoli ne morejo zapraviti vsega svojega denarja.«

Matilda: »Moji starši večkrat tožijo, da ga nimajo dosti.«

Korenček: »Oh, moji tudi. Vsakdo toži zato, da ga drugi pomilujejo, in da se prikupi zavistnečem. Ampak jaz vem, da smo bogati. Prvega dne v mesecu ostane papa za hip v svoji sobi. Slišim, kako zaškrtja ključavnica njegove blagajne. Škrta kakor reglajo žabe zvečer. Papa izgovori neko besedo, ki zanjo nihče ne ve, ne mama, ne moj brat, ne moja sestra, nihče, samo on in jaz, in vrata blagajne se odpro. Papa vzame iz nje denarja in ga odnese v kuhinjo in ga položi na mizo. Nič ne reče, samo z novci zažvenklja, da opozori mamo, ki se ukvarja s kuho pri štedilniku. Papa odide. Mama se obrne in hitro pobere denar. Vsak mesec je tako in tako je že dolgo. Dokaz, da je v blagajni več kakor milijon.«

Matilda: »In da odpre, izreče neko besedo. Katero besedo?«

Korenček: »Ne izprašuj, zaman se boš trudila. Povedal ti jo bom, ko bova poročena, če mi boš obljubila, da je ne boš nikoli izgovorila.«

Matilda: »Povej mi jo koj. Kar zdajle ti obljubim, da je ne bom nikoli izgovorila.«

Korenček: »Nak, to je papanova in moja skrivnost.«

Matilda: »Nič ne veš. Če bi vedel, bi mi povedal.«

Korenček: »Oprostite, vem.«

Matilda: »Ne veš, ne veš. Tako je, tako je.«

»Staviva, da vem,« pravi Korenček.

»Staviva za kaj?« pravi Matilda oklevajoče.

»Pusti, da te primem,« pravi Korenček, »pa ti povem.«

Matilda pogleda Korenčka. Ne razume dobro. Skoraj da za-

tisne sive oči, potuhnjena. Zdjaj jo mikata dve stvari.

»Povej najprej besedo, Korenček.«

Korenček: »Ali mi prisežeš, da boš pustila, da te primem?«

Matilda: »Mama me ne pusti prisegati.«

Korenček: »Pa ne povem.«

Matilda: »Briga me. Saj sem že uganila, da, uganila sem.«

Korenčka mine potrpežljivost, zato plane:

»Poslušaj, Matilda, uganila nisi prav nič. Ampak zadosti mi je tvoja častna beseda. Beseda, ki jo izgovori papa, preden odpre blagajno, je: Kolomón. Zdjaj te pa lahko primem.«

»Kolomón! Kolomón!« pravi Matilda in odskoči. Vesela je, da pozna skrivnost, in boji se, da je samo prevara. »Ali me zares ne vlečeš?«

Ko pa Korenček stopi naprej, ne da bi odgovoril, in iztegne roko, mu dekle zbeži. In Korenček jo sliši, kako se mu hihita.

Pa je izginila. Tisti hip zasliši, da se mu nekdo za hrbtom posmehuje.

Obrne se. Skozi strešno lino na hlevu potisne glavo neki grajski hlapec in se zareži.

»Videl sem te, Korenček, in bom vse povedal tvoji materi.«

»Igral sem se, ljubi Peter, hotel sem dekletce ukaniti. Kolomón je lažno ime, ki sem si ga jaz izmislil. Saj sploh ne vem za pravo besedo.«

Peter: »Pomiri se, Korenček, poživigam se jaz na Kolomóna in ga materi še omenil ne bom. Povedal ji bom ostalo.«

Korenček: »Ostalo?«

Peter: »Da, ostalo. Videl sem te, videl sem te, Korenček. Kar povej, da ne nisem videl, če si upaš. Ah, dobro delaš za svoja leta. Nocoj boš pa še kisló gledal!«

Korenček ne najde odgovora. Ves rdi v obraz, da se zdi, da blede še naravna rdečina njegovih las. Z rokami v žepu odhaja in smrka.